

**Представяне на приоритетите на Българското председателство на Съвета на ЕС в
областта на регионалната политика
пред Комисията по регионално развитие на Европейския парламент
Брюксел, 24 януари 2018 г.**

Томислав Дончев, заместник министър-председател

**Уважаема госпожо Председател,
Уважаеми госпожи и господа членове на Европейския парламент,
Уважаеми колеги,**

Целта на днешното изслушване е представянето на приоритетите на Българското председателство и по-конкретно на тези в областта на дебата за бъдещето на Кохезионната политика /КП/. Иска ми се в рамките на днешната дискуссия да излезем извън протоколните условности и освен краткото изложение, което предстои да направя, да проведем един откровен дебат не само за нашите приоритети като председател и в частност в областта на кохезионната политика, но бих казал дори за бъдещето на общия европейски проект. Защото вярвам, че бъдеще имат само тези, които знаят накъде отиват!

И така, четирите приоритета на българското председателство на ЕС са:

- **Бъдещето на Европа и младите хора – икономически растеж и социално сближаване;**
- **Европейска перспектива и свързаност на Западните Балкани;**
- **Сигурност и стабилност в силна и единна Европа;**
- **Цифрова икономика и умения на бъдещето.**

Смея да твърдя, че те в голяма степен отразяват предизвикателствата, с които се сблъскваме, като без да подценявам останалите приоритети - например тези, свързани с цифровата икономика или бъдещето на младите хора – в началото ми се иска да наблегна на единия от тях, а именно на европейската перспектива за Западните Балкани. Само до преди 20 години на Балканите, почти в сърцето на Европа, се водеше война, раните от която все още, струва ми се, не са зараснали. През този период често всички ние – и България, и самият ЕС стояхме безпомощно и гледахме какво се случва. Мисля, че подобен сценарий в бъдеще може да бъде избегнат само ако успеем да дадем ясна политическа перспектива на нашите съседи от Западните Балкани. Защото

там, където има просперитет и се споделят общи ценности, нашият исторически опит ни е научил, че няма войни!

Това, с което искам да започна изложението си по отношение на Кохезионната политика, е, убеждението ми, че предстои един „интересен“ дебат. Давам си сметка, че изразът е до голяма степен клише, но същевременно отразява и в пълна степен периода на българското председателство. Съвсем в духа на древното китайско проклятие – „да живееш в интересни времена“. От една страна пред нас стоят станалите особено актуални приоритети, свързани с **миграцията и сигурността**. От друга, е **излизането на Великобритания** и свързаните с това политически и финансови предизвикателства. Важно е да се отбележи и, че сякаш загубихме и усещането за обща посока – ако допреди 10 години си поставяхме за цел да изпреварим нашите глобални конкуренти, да бъдем по-добри в сферата на научно-развойната дейност, иновациите, сега в ЕС трябва да си признаем, че дейностите ни приличат повече на кризисен щаб, който се люшка в стремежа си да се справи с всеки нов проблем. Не че не се справяме, но трябва да си поставяме и по-високи цели.

Не бива да забравяме и че това според мнозина експерти е най-успешната, най-коментираната, най-проверяваната и най-реформираната европейска политика. И в същото време приемането ѝ от нашите граждани е нееднозначно.

Всички тези параметри до голяма степен ще предопределят дебата за следващата Многогодишна финансова рамка и респективно за Кохезионната политика, възлизаща на 1/3 от бюджета на Съюза. От една страна е ясно, че трябва да заделим средства в отговор на новите предизвикателствата пред Съюза (сигурност, миграция). От друга страна имаме нужда от продължаване на усилията за сближаване между европейските региони, защото съюзът ни ще бъде силен само ако имаме еднакъв стандарт на живот за всички граждани от Хелзинки до Атина и от Лисабон до Варна. А това трябва да си признаем е все още далечна цел, защото въпреки инвестициите все още най-бедните са 10 пъти по-бедни от най-богатите (близо 20 пъти между България и Люксембург).

Да, кохезионната политика трябва да балансира част от несъвършенствата на общия пазар, но в същото време, освен да сближава, тя трябва да прави целия съюз по-силен, по-конкурентоспособен и по-добър за всичките му граждани.

И тук идва първата ми загриженост – и тя е свързана с усещането за липсата на пространен дебат за бъдещите ни общи приоритети. Ние сме на път да стартираме дебата за бъдещата МФР без паралелен дебат за ЕВРОПА 2030. Кои са нашите общи приоритети? Как ще постигнем устойчива конвергенция? Как ЕС ще се наложи като глобален играч? Или ако се опитаме да сведем дебата на по-техническо ниво – кои ще са новите тематични цели и принципите за тематична концентрация в бъдещите регламенти за Европейските структурни и инвестиционни фондове. Вярвам, че можем да бъдем успешни, само ако знаем накъде отиваме! На база на моя опит знам, че не е добра практика да се коментират бюджети, преди да са определени целите и приоритетите.

И тук, уважаеми членове на Европейския парламент, предлагам и призовавам: Нека преди или заедно с дебатите за ефективност и ефикасност, за бюджети, инструменти, програми и числа, да говорим и за цели, и приоритети. Нека да бъдем прилежни и да смятаме, но нека да не забравяме да бъдем и визионери.

Втората ми загриженост идва от факта, че поради редица причини и най-вече заради излизането на Великобритания от Съюза, ще трябва да се научим да постигаме „повече“ с „по-малко“. **Ние не можем да решим проблема само с магически термин.**

Не можем да решим всички предизвикателства с магическата формула "да направим повече с по-малко", защото не сме алхимици. Трябва да превърнем тази формула в конкретен механизъм, методология или подход.

И тук има два ключови момента:

- Първият от които е свързан с това, че трябва да инвестираме само в сектори с висока добавена стойност. По отношение на това едва ли може да има съмнение. А за целта, като отправна точка ни е необходимо общо разбиране за това какво влагаме в термина „висока добавена стойност“;
- Вторият момент е свързан с това, че освен в сектори с висока добавена стойност е необходимо да инвестираме и в сектори, които са реформирани, с ясна стратегическа посока и гарантиращи принципа на „ефективност и ефикасност“ на инвестициите. За целта Кохезионната политика трябва да се превърне в стимул и двигател за реформи. Но пак повтарям „стимул“, а не инструмент за наказание!

И разбира се, ако искаме да постигнем „повече“ с „по-малко“, трябва да оптимизираме пътя на инвестициите, а това неизменно е свързано с необходимостта от радикално опростяване на правилата. В края на миналата година направихме анализ на нивата на контрол, упражняван от управляващите органи. Това, което

констатирахме, дава повод за притеснение – установихме процедури с близо 70 контроли и такива, при които се изискват над 46 съпътстващи документа от бенефициентите. И, убеден съм, това не е национална специфика, а обща картина. И това е въпреки системните ни усилия да не искаме неща, от които нямаме нужда. Никога да не искаме нищо, с което разполагаме. И вярвам, че това не е проблем на липсата на административен капацитет, защото става въпрос за звена с голям опит. Това се дължи на нещо друго. Дали за даден разход един ден одиторите няма да кажат, че трябва да се наложи финансова корекция? Дали няма да пропуснем някой документ? Ако допуснем грешка, чия е отговорността? А всичко това тежи на системата и води до затормозяване както на бенефициентите, така и на отговорните структури. Ето защо вярвам, че ако някъде се нуждаем от революция – аз идвам от Източна Европа, там сме внимателни с този термин - то това следва да е по отношение на опростяването на правилата. И също така вярвам, че можем да постигнем истинско опростяване, само ако сме смели, дори бих казал радикални, и сменим цялостно подхода от „фиксацията“ върху документите към истински фокус върху резултатите и постигнатите цели. Това предполага разработването на нов инструментариум.

Никой не поставя под въпрос добрия контрол, дори силния контрол, но контролът най-вече трябва да бъде умен.

Не съм сигурен, че това е философският камък на тайното изкуство "да направим повече с по-малко", но поне може да бъде катализатор.

Периодът на Българското председателство на Съвета на ЕС съвпада с финалните подготвителни действия на комисията по отношение на законодателното предложение за многогодишната финансова рамка. Ето защо не можем да не отчетем предизвикателството да постигнем съгласие по въпроси като „размер на национално съ-финансиране на Кохезионната политика“, „приоритети и тематична концентрация на Кохезионната политика“, „критерии за алокация“ и въвеждането на нови предварителни условия. И тук изходната позиция е свързана с въпроса каква Кохезионна политика искаме да имаме след 2020 г.? Дали това трябва да е политика, която насърчава и стимулира постигането на конвергенция и споделянето на общи ценности? Или политика, която би могла да се използва за наказание? Дали това е политика, която се фокусира само върху някои региони или върху всички региони? Дали ние като страни-членки не трябва да участваме с повече финансов ресурс? И разбира се дали това няма да доведе до по-нататъшно маргинализиране на най-бедните региони, които няма да могат да отделят достатъчно, за да покрият изискванията за съ-финансиране?

Вярвам, че това до голяма степен ще са въпросите, които ще предопределят бъдещия дебат и ще представляват предизвикателство за страната ни като

председател на Съвета. И това са въпросите, които възнамеряваме да бъдат обсъдени в рамките на Съвета по общи въпроси, посветен на сближаването, който ще се проведе на 12 април в Люксембург и на планираната за 8 юни в София Конференция на високо равнище. Вярвам, че ЕП ще бъде наш ключов партньор по пътя на справянето с всички тези предизвикателства в рамките на всички планирани дискусии.

И последно, България е малка страна, на която заслужено или незаслужено се лепят различни етикети. Но която постигна много през последните 10 години. Това до голяма степен се дължи и на опита, който придобихме по отношение на управлението на европейските средства. И затова считам, че имаме нужния капацитет - както да бъдем „честен брокер“, който търси компромис в решенията за преодоляване на предизвикателствата, така и да сме в ролята на генератор на идеи и, когато е необходимо, лидер. Защото повече от всякога се нуждаем от споделени нови и даже бих казал „свежи“ идеи, водещи до ясна посока за нашето общо бъдеще!